

Sygnatury akt:

II S 15/13 – M. J.,

II S 16/13 – R. J. (1).

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2013 roku.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący S.S.A. Robert Wróblewski (sprawozdawca)

Sędziowie: S.A. Andrzej Krawiec

S.A. Bogusław Tocicki

Protokolant: Anna Dziurzyńska

przy udziale prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Anny Gwizdalskiej

po rozpoznaniu skargi

M. J. i R. J. (1)

z dnia 13 kwietnia 2013 roku (data wpływu 17 kwietnia 2013 roku), na przewlekłość postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w (...) o sygnaturze akt V Ds. 36/12/S,

na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004 roku Nr 179, poz. 1843; z późniejszymi zmianami) –

p o s t a n o w i a

- 1) **stwierdzić, że w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym obecnie przez Prokuraturę Okręgową w (...) w sprawie o sygnaturze akt V Ds. 36/12/S nastąpiła przewlekłość postępowania,**
- 2) **przyznać skarżącemu M. J. i skarżącej R. J. (1) od Skarbu Państwa – Prokuratura Apelacyjna we (...) sumę pieniężną w wysokości po 3000 zł (trzy tysiące złotych) dla każdego ze skarżących,**
- 3) **zwrócić M. J. i R. J. (1), uiszczoną przez każdego z nich, opłatę w wysokości 100 (stu) złotych – rejestr dochodów Sądu Apelacyjnego we (...) poz. 37/2013 i poz. 38/2013.**

UZASADNIENIE

M. i R. J. (2) wnieśli skargę na przewlekłość postępowania w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową w (...) w sprawie o sygnaturze akt V Ds. 36/12/S, domagając się:

- 1) stwierdzenia przewlekłości postępowania w ww. sprawie,
- 2) wydania prokuratorowi prowadzącemu postępowanie zaleceń dotyczących podjęcia niezwłocznych działań zmierzających do przyspieszenia postępowania i wniesienia aktu oskarżenia do sądu przeciwko osobom, których postępowanie dotyczy,

3) przyznanie odszkodowania od Skarbu Państwa w wysokości 20000 zł.

W odpowiedzi na skargę, prokurator Prokuratury Okręgowej w (...) oraz prokurator Prokuratury Apelacyjnej we (...) wnieśli o oddalenie skargi jako niezasadnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Rozpatrywana skarga jest drugą w kolejności jaka wpłynęła do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Sąd ten bowiem, postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2013 roku, rozstrzygnął już w sprawie o sygnaturze akt II S 6/13. Po ponownym przeanalizowaniu akt sprawy wiadome jest, że w obu tych sprawach Sąd ma do czynienia z identycznymi okolicznościami faktycznymi, w skargach zawarto te same zarzuty i argumenty oraz takie samo stanowisko (poparte takimi samymi argumentami) zajęto w odpowiedziach na nie, co daje in concreto Sądowi Apelacyjnemu podstawę (wobec niezmienności stanu prawnego) do takiej samej oceny i sformułowania tożsamyh wniosków.

I tak skarga o stwierdzenie, że w postępowaniu przygotowawczym nastąpiła przewlekłość postępowania może być uwzględniona, jeśli są podstawy do przyjęcia, że na skutek działania lub bezczynności prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze, naruszone zostało prawo strony do rozpoznania jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki; Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm., zwanej dalej ustawą).

Konieczne jest więc ustalenie, że wystąpiła zwłoka w postępowaniu przygotowawczym (przewlekłość postępowania) oraz że zwłoka w tym postępowaniu jest nieuzasadniona.

Stosownie do art. 2 ustawy, o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, jeśli postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości podejmowanych czynności, ale także zachowań stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania. Ocena ta nie może być oderwana od obowiązku organów ścigania prowadzenia wszystkich spraw, w których wszczęto postępowanie, bez nieuzasadnionej zwłoki, w ustawowo określonych terminach.

Ustawa nie określa wprost jaki okres oczekiwania na zakończenie postępowania przygotowawczego należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Pewna wskazówka wynika jednak z art. 14 ustawy, który stanowi, że ponowna skarga na przewlekłość postępowania w tej samej sprawie może być wniesiona po upływie 12 miesięcy. Oznacza to, że ustawodawca – generalnie – uznał za przewlekłe postępowanie, które trwa dłużej niż 12 miesięcy.

In concreto prawo skarżących do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone.

Postępowanie zostało wszczęte 8 maja 2009 roku w Prokuraturze Rejonowej dla (...). Śledztwo było wielokrotnie przedłużane – ostatnio postanowieniem Prokuratora Apelacyjnego we W. z 30 listopada 2012 roku na okres do 30 maja 2013 roku. Postępowanie to, w dniu 24 maja 2012 r., przejął do dalszego prowadzenia Wydział VI Prokuratury Okręgowej we (...). Następnie, w celu uniknięcia zarzutów braku obiektywizmu w prowadzeniu śledztwa, Prokurator Prokuratury Apelacyjnej we (...) przekazał śledztwo do Prokuratury Okręgowej w (...), gdzie zarejestrowano je 3 lipca 2012 roku.

To prawda, że śledztwo w tej sprawie jest bardzo szeroko zakrojone (tak podmiotowo, jak i przedmiotowo). Zasadnie Prokurator Prokuratury Apelacyjnej we (...), w swojej odpowiedzi na skargę, podkreśla, że śledztwo jest wielowątkowe i ma skomplikowany charakter, co wiąże się z koniecznością oczekiwania na dostarczenie specjalistycznych opinii biegłych. W końcu prokurator ma rację, że decyzja o przekazaniu śledztwa poza okręg (...) miała na celu uniknięcie zarzutów braku obiektywizmu w prowadzeniu śledztwa na obszarze objętym właściwością Prokuratury Okręgowej we (...), gdyż wprost wynika to z akt sprawy.

Okoliczności powyższe nie są jednak w stanie przesłonić tego, na co przede wszystkim wskazują skarżący. Otóż rzeczą prowadzącego śledztwo, w szczególności w sprawach szeroko zakrojonych – takich, jak ta – jest samoograniczenie się prokuratora prowadzącego postępowanie. Jest bowiem najzupełniej oczywiste, że bez tego zakończenie takiego postępowania przygotowawczego w rozsądnym terminie jest w ogóle niemożliwe. Trzeba także pamiętać, że śledztwo jest dopiero pierwszym etapem postępowania. Ewentualnym jego efektem będzie przecież postępowanie sądowe, na które także należy przewidywać odpowiedni czas. I w tym świetle nie sposób uznać, aby 4 letnie śledztwo nie naruszało prawa skarżących do rozpoznania ich sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania, Sąd orzeka w granicach żądań strony przytoczonych w skardze (art. 6 i 12 ustawy).

W takim stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, uwzględniając skargę, stwierdza, że in concreto nastąpiła przewlekłość postępowania (art. 12 ust. 2 ustawy), mając przy tym na uwadze charakter i zakres tej sprawy przyjęto, że przewlekłość ta datuje się od 24 maja 2012 roku, kiedy śledztwo przejął do dalszego prowadzenia Wydział VI Prokuratury Okręgowej we (...). Na podstawie akt sprawy uznano bowiem, że to od tego właśnie czasu naruszone zostało prawo skarżących do rozpoznania ich sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Jest tak dlatego, że konsekwencją tej decyzji, była następna – o przekazaniu śledztwa poza okręg (...), która miała na celu uniknięcie zarzutów braku obiektywizmu w prowadzeniu śledztwa na obszarze objętym właściwością Prokuratury Okręgowej we (...), co w efekcie spowodowało, że sprawa na pewien czas utknęła „w martwym punkcie”. Jest najzupełniej oczywiste, że każda decyzja prowadzącego postępowanie przygotowawcze, w tym skutkująca „uniknięcie zarzutów braku obiektywizmu w prowadzeniu śledztwa”, jest res interna prowadzącego postępowanie, a zatem skarżący nie powinni ponosić konsekwencji takich decyzji, w szczególności tych, które naruszają ich prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

W rezultacie przyznano skarżącym, jako odpowiednią sumę pieniężną, tę jaką określono na wstępie (art. 12 ust. 4 ustawy).

Ustalając wysokość sumy pieniężnej z tytułu przewlekłości postępowania, Sąd miał na uwadze czas trwania postępowania, rodzaj sprawy, w której nastąpiła przewlekłość oraz jej znaczenie dla każdego ze skarżących.

Określając, której prokuratury budżet powinien zostać obciążony zasądzonymi sumami pieniężnymi, Sąd Apelacyjny podzielił pogląd doktryny, że w razie stwierdzenia przewlekłości postępowania prowadzonego lub nadzorowanego kolejno przez różne prokuratury wypłaty skarżącemu zasądzonej kwoty winien dokonać prokurator nadrzędny nad prokuratorem, który jako ostatni prowadził lub nadzorował postępowanie (tak P.Górecki, St.Stachowiak, P.Wiliński: Skarga na przewlekłość postępowania przygotowawczego i sądowego. Komentarz, wyd. II; Oficyna 2010; komentarz do art.12 ustawy, teza 34).

Sąd Apelacyjny nie sformułował zaleceń w odniesieniu do postępowania przygotowawczego. Zaniechano tego dlatego, ponieważ specyfika czynności podejmowanych w postępowaniu przygotowawczym, odmienna od postępowania sądowego taktyka i celowość działania, odmienne reguły, a także odrębność praktyki pracy prokuratora i konieczność analizy akt postępowania przygotowawczego rodzą istotne trudności w ocenie zarzutów. W konsekwencji mogą zatem wpływać także na celowość i trafność zaleceń formułowanych przez sąd. Zalecenia te z pewnością nie mogą dotyczyć sposobu zakończenia postępowania ani jego kierunku, nie mogą ingerować w czynności związane z zakresem stawianych zarzutów czy zawierać oceny stopnia uprawdopodobnienia postawionych w toku tego postępowania zarzutów. Zalecenia nie mogą zatem ingerować w merytoryczny kierunek działań. Tym bardziej dotyczy to śledztwa tak szeroko zakrojonego, a takim niewątpliwie jest przedmiotowe śledztwo.

W takim stanie rzeczy uznano, że zrealizowaniu podstawowego celu tej skargi służy samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu przygotowawczym (arg. ex art. 12 ust. 2 ustawy).

Podstawę prawną zwrotu uiszczonej opłaty od skargi stanowi art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub

nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004 roku Nr 179, poz. 1843; z późniejszymi zmianami).

Mając to wszystko na uwadze, orzeczono jak na wstępie.